

SONKAJÄRVEN ESIOPETUKSEN OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMA

SISÄLLYS

1. OPISKELUHUOLLON TEHTÄVÄ JA TAVOITTEET	3
2. KUVAUS NYKYTILASTA.....	4
3. ESIOPETUKSEN OPISKELUHUOLLON KOKONAISTARPEEN JA KÄYTETTÄVISSÄ OLEVIEN OPISKELUHUOLTOPALVELUIDEN ARVIOINTI	5
4. OPPILASHUOLLON JÄRJESTÄMINEN SONKAJÄRVEN KUNNAN ESIOPETUKSESSA .	6
5. YHTEISÖLLINEN OPISKELUHUOLTO	7
6. YKSILÖLLINEN OPISKELUHUOLTO	11
7. LAPSEN KASVUN JA OPPIMISEN TUKI	13
8. ESIOPETUKSEN OPISKELUHUOLLON TOIMIJAAT	14
9. OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMAN TOTEUTTAMINEN JA SEURAAMINEN	16
10. OPISKELUHUOLTOA OHJAAVAT KESKEISIMMÄT LAIT	16

1. OPISKELUHUOLLON TEHTÄVÄ JA TAVOITTEET

Opetuksen järjestäjän on laadittava opiskeluhuollon kokonaisuuden toteuttamiseksi opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelma. Järjestäjäkohtaisen opiskeluhuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista vastaa monialainen opiskeluhuollon ohjausryhmä. Opiskeluhoitosuunnitelma laaditaan yhteistyössä esiopetuksen ja opiskeluhoitopalvelujen henkilöstön, lasten ja heidän huoltajiensa kanssa. Opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelma korvaa opiskeluhuollon osalta paikallisen opetussuunnitelman.

Sonkajärven kunnan esiopetuksen opetussuunnitelmassa mainitaan tämä erillinen esiopetuksen opiskeluhoitosuunnitelma, jossa kuvataan paikallinen toiminta opiskeluhooltoon liittyvissä asioissa. Tämä esiopetuksen opiskeluhoitosuunnitelma täydentää Sonkajärven kunnan perusopetuksen opiskeluhoitosuunnitelmaa. Esiopetusyksikkökohtaisia kirjauksia vaativat osiot tehdään liitteinä oleviin lomakkeisiin.

Opiskeluhuollolla tarkoitetaan esiopetusyhteisössä lapsen hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa. Oppimisen ja esiopetuksen osallistumisen tuen tavoitteista, järjestämisestä, tuen rakenteesta ja pedagogisista asiakirjoista säädetään esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa. Opiskeluhoitotyötä ohjaa lapsen edun ensisijaisuus.

Opiskeluhoiltoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä koko esiopetusyhteisöä tukevana yhteisöllisenä opiskeluhoiltona. Tämän lisäksi lapsilla on oikeus yksilökohtaiseen opiskeluhoiltoon, joka on lapsen ja perheen yksilöllinen tukimuoto.

Monialainen yhteistyö on opiskeluhuollossa keskeistä. Opiskeluhoitotyötä ohjaavat luottamuksellisuus, kunnioittava suhtautuminen lapseen ja huoltajaan sekä heidän osallisuutensa tukeminen.

2. KUVAUS NYKYTILASTA

Sonkajärvi on n. 3600 asukkaan kunta, jonka väestöstä n. 4 % on alle kouluikäisiä. Esiopetukseen osallistuu vuosittain n. 20–30 lasta. Ennusteiden mukaan kunnan väestömäärä on laskeva ja vuosittainen syntyvyys arvioidaan olevan n. 20 lasta. Sonkajärvi on kahden taajaman kunta: hallinnollinen keskus Sonkajärven kirkonkylä ja Viitostien tuntumassa sijaitseva Sukeva. Esiopetusta järjestetään Sonkajärven yhtenäiskoululla esiopetusryhmässä sekä Männikön päiväkodissa Sukevalla.

Sonkajärven kyläkeskuksessa toimii lapsiperheiden kohtaamispaikka Perheentalo. Perheentalo on perustettu LAPE-muutosohjelman tavoitteen mukaan tarkoituksena uudistaa palveluja vastaamaan paremmin lasten ja perheiden tarpeita yli hallinnon rajojen. Perheentalo toimii verkostomaisesti usean eri tahon ja toimijan yhteisvoimin. Keskeisiä toimijoita Sonkajärven Perheentalossa ovat Mannerheimin Lastensuojeluliiton Sonkajärven osasto, Sonkajärven kunnan varhaiskasvatus, Pohjois- Savon hyvinvointialueen pohjoinen alue, Sonkajärven Martat ja Sonkajärven SPR.

Perheentalolla lapsiperheet voivat tavata toisiaan ja lapsiperhetyötä tekeviä toimijoita. Tavoitteena on matalan kynnyksen toiminta, jonka avulla edistetään lapsiperheiden arjen sujumista, vanhempien jaksamista sekä perheiden kokonaisvaltaista hyvinvointia. Pohjois-Savon hyvinvointialueen Pohjoiselle alueelle kuntien kanssa yhdessä laatima Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma ja Sonkajärven kunnan hyvinvointikertomus kuvaavat hyvinvoinnin tilaa, tavoitteita ja suunniteltuja toimia lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi.

3. ESIOPETUKSEN OPISKELUHUOLLON KOKONAISTARPEEN JA KÄYTETTÄVISSÄ OLEVIEN OPISKELUHUOLTOPALVELUIDEN ARVIOINTI

Esiopetuksen opiskeluhoitopalveluita ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut, koulupsyykkarin palvelut sekä terveydenhoitopalvelut, jotka järjestetään terveydenhoitolain mukaisina ikäryhmälle suunnattuina neuvolapalveluina. Näiden asiantuntijoiden tehtävät liittyvät niin lapseen, lapsen kehitysympäristöihin kuin yhteistyöhön. Palveluja tarjotaan siten, että ne ovat helposti saatavilla. Palvelut järjestetään oppilas- ja opiskeluhoitolain sekä terveydenhoitolain ja asetuksen edellyttämässä määräajassa.

Esiopetuksen opiskeluhoollon kokonaistarvetta ja käytettävissä olevia opiskeluhoollon palveluita arvioidaan yksikkökohtaisesti keväisin seuraavan lukuvuoden osalta. Arviointi tehdään varhaiskasvatuksen / esiopetuksen henkilöstön ja Pohjois-Savon hyvinvointialueen pohjoisen alueen henkilöstön kesken. Kokonaistarpeen arviossa huomioidaan esimerkiksi esiopetusyksiköiden määrä ja esiopetuksen lapsimäärä sekä toimintaympäristön erityispiirteet. Arviossa huomioidaan lisäksi esimerkiksi tehostettua ja erityistä tukea tarvitsevien sekä maahanmuuttotaustaisten lasten lukumäärät ja osuudet. Arvio opiskeluhoollon tarpeesta ja käytettävissä olevat palvelut kirjataan liitteenä olevaan yksikkökohtaiseen suunnitelmaan.

Kokonaistarpeen arviointi edistää käytettävissä olevien resurssien kohdentamista yhteisölliseen ja yksilökohtaiseen opiskeluhoitotyöhön sekä opiskeluhoollon yhteistyöhön. Sonkajärven neuvola- sekä opiskeluhoollon palveluiden järjestämisestä ja sen edellyttämästä työn- ja vastuunjaosta sekä palveluiden toteuttamisessa tarvittavasta yhteistyöstä vastaa Pohjois-Savon hyvinvointialue. Opiskeluhoollon palvelut kohdennetaan yksittäisiin oppilaisiin, koulu yhteisöön ja yhteistyöhön liittyviin tehtäviin sekä opiskeluhoollon kehittämiseen ja seurantaan.

4. OPPILASHUOLLON JÄRJESTÄMINEN SONKAJÄRVEN KUNNAN ESIOPETUKSESSA

Sonkajärven kunta opetuksen järjestäjänä nimeää **opiskeluhoollon ohjausryhmän**, jossa on mukana esiopetuksen edustus. Ohjausryhmän tavoitteena on sivistys-, terveys- ja sosiaalitoimialojen vahva yhteistyö ja yhteisen toiminnan kehittäminen hallinnon rajat ylittäen. Ohjausryhmän tehtävänä on suunnitella, kehittää, ohjata ja arvioida opiskeluhoollotyötä. Ohjausryhmä toimii moniammatillisesti ja ryhmän tavoitteena on edistää opiskeluhoollon työntekijöiden yhteistyötä, osaamista sekä kykyä järjestää tarvittavaa tukea yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveyspalveluiden ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa. Ohjausryhmä vastaa mm. opiskeluhoollotyöhön liittyvien asiakirjojen laatimisesta ja päivittämisestä.

Ohjausryhmän lisäksi Sonkajärven kunnan kouluille on nimetty **yksikkökohtaiset opiskeluhoollotyöryhmät**. Opiskeluhoollotyöryhmät ovat monialaisia ja toimivat yhteistyössä sosiaali- ja terveydenhuollon kanssa. Opiskeluhoollotyöryhmät toteuttavat yhteisöllistä opiskeluhoolltoa. Ryhmien tehtävänä on suunnitella, kehittää, toteuttaa ja arvioida lasten hyvinvointiin ja turvallisuuteen tähtäviä toimia. Sonkajärvellä koulujen opiskeluhoollotyöryhmiin on nimetty myös esiopetuksen edustus. Yksittäistä lasta koskevat asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa asiantuntijaryhmässä, **yksilökohtaisessa opiskeluhoolloryhmässä**, johon kutsutaan aina lapsen huoltaja. Tietojen luovuttaminen muille, kuin ryhmän jäsenille tapahtuu vain huoltajan kirjallisella suostumuksella, huomioiden perusopetuslain 40§ 2 mom.

Sonkajärven kunnassa on käytössä Yhdessä aika- monitoimijainen yhteistyömalli. Mallissa eri toimijat kokoontuvat yhdessä perheen kanssa keskustelemaan perheen tilanteesta ja löytämään ratkaisuja. Yhdessä aika on tarkoitettu perheen tueksi hyvin varhaisessa vaiheessa. Tavoitteena on pysähtyä pohtimaan moniammatillisesti perheen kanssa yhdessä, millä keinoilla perheen tilannetta voisi helpottaa. Joskus helpotusta tuo jo toisten kanssa yhdessä pohtiminen, joskus tueksi voidaan tarvita jotain palveluita. Suunnitelma tehdään yhdessä.

5. YHTEISÖLLINEN OPISKELUHUOLTO

Yhteisöllinen opiskeluhoolto on tärkeä osa esiopetuksen toimintakulttuuria. Yhteisöllisellä opiskeluhoollolla tarkoitetaan toimintakulttuuria ja toimia, joilla koko esiopetusyhteisössä edistetään lapsen oppimista, hyvinvointia, terveyttä, sosiaalista vastuullisuutta, vuorovaikutusta ja osallisuutta sekä toimintaympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä. Lasten ja huoltajien kuulluksi tuleminen on yhteisöllisessä opiskeluhoollossa tärkeää ja hyvinvointia vahvistavaa.

Esiopetuksen toimintakulttuuri on yhteisöllistä opiskeluhooltoa. Esiopetuksessa toimitaan yhteisönä, jossa lapset ja aikuiset oppivat yhdessä ja toisiltaan. Yhteisössä jokainen saa tilaisuuden tulla kuulluksi. Yhteisössä on tilaa erilaisille mielipiteille ja tunteille ja siellä arvostetaan kunnioittavaa ja huomaavaista käytöstä. Yhteisö rohkaisee kokeiluun, yrittämiseen ja sinnikkyteen sekä sallii myös erehtymisen.

Yhteisöllisen opiskeluhoollon tavoitteena on, että esiopetuksessa on käytössä toimintamalleja, joiden tiedetään edistävän turvallisuutta, oppimista, hyvinvointia ja osallisuutta sekä ehkäisevän ongelmien syntymistä. Toimintatapojen suunnittelemiseksi ja kehittämiseksi esiopetuksen henkilöstö kokoaa tietoa esiopetusyhteisön hyvinvoinnista mm. havainnoimalla ja arvioimalla yhteisön toimintaa ja ympäristöä, keskustelemalla, järjestämällä erilaisia kyselyjä, esiopetusyksiköihin suoritetuista terveellisyyden ja turvallisuuden tarkastuksista. Tämän lisäksi yhteisöllisessä opiskeluhoollossa tulee seurata aktiivisesti arjessa ilmi tulevia hyvinvointia uhkaavia ilmiöitä ja puuttua niihin hyödyntämällä olemassa olevia tai kehittämällä uusia toimintamalleja ja -tapoja. Yhteisöllisen opiskeluhoollon toimintatapoja voidaan suunnata kaikille yhteisön jäsenille tai kohdentaa tietyille ryhmille. Osallisuutta, terveyttä ja hyvinvointia lisäävillä, tunne- ja vuorovaikutustaitoja edistävillä ja kiusaamista ja häirintää ehkäisevillä toimintamalleilla pyritään ehkäisemään ongelmien syntymistä ja varhentamaan tuen ja avun saantia. Esiopetusryhmissä käytössä olevia yhteisöllisen opiskeluhoollon toimintamalleja ovat mm. vahvuusperustainen positiivinen pedagogiikka.

Kiusaamiseen puututaan esiopetuksessa suunnitelmallisesti. Kiusaamisen ehkäiseminen ja siihen puuttuminen ovat osa turvallista fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintaympäristöä. Aikuisten tehtävänä on havainnoida lasten toimintaa ja huomioida pienetkin kiusaamistilanteet. Esiopetusryhmiin laaditaan kiusaamisen ehkäisyn ja siihen puuttumisen suunnitelma. Suunnitelma liitetään osaksi esiopetuksen lukuvuosisuunnitelmaa ja se tarkastetaan vuosittain.

Esiopetusryhmissä toteutetaan suunnitelmallista tasa- arvo- ja yhdenvertaisuustyötä.

Tasa-arvotyön tavoitteena on sukupuolten välisen tasa-arvon edistäminen sekä sukupuoleen ja sukupuolten moninaisuuteen liittyvän syrjinnän ennaltaehkäisy varhaiskasvatuksessa. Yhdenvertaisuus varhaiskasvatuksessa tarkoittaa sitä, että jokainen lapsi on ainutlaatuinen ja arvokas juuri sellaisena kuin

hän on. Jokaisella lapsella on oikeus tulla kuulluksi, nähdyksi, huomioon otetuksi ja ymmärretyksi omana itsenään sekä yhteisönsä jäsenenä. Sonkajärven kunnan esiopetuksen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyötä ohjaa Sonkajärven varhaiskasvatuksen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma. Suunnitelmaan liittyy yksikkökohtainen tasa-arvotilanteen selvitys, toimintasuunnitelma ja arviointi. Yksikkökohtainen osio liitetään osaksi esiopetuksen lukuvuosisuunnitelmaa ja se tarkastetaan vuosittain.

Lapsella on oikeus turvalliseen oppimisympäristöön. Siihen kuuluvat fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen turvallisuus. Turvallisen ympäristön ja toimintakulttuurin ylläpito varmistetaan mm. seuraavilla toimilla:

1. säännöllinen riskienarviointi
2. terveydellisten olojen tarkastukset
3. omatoimiset turvallisuustarkastukset
4. pelastussuunnitelmien avulla erilaisiin uhkatekijöihin varautuminen
5. alkusammutus-, poistumisharjoitukset
6. ensiaputaitojen ylläpitäminen
7. suunnitelma kiusaamisen ehkäisyyn ja kiusaamistilanteisiin puuttumiseen
8. omavalvonta
9. korjaus- ja huoltotoimet
10. ennakointi

Yhteistyössä kunnan muiden toimijoiden (tekninen - ja siivoustoimi, työsuojelu, henkilöstötoimi ja kunnan valmiusjohto) kanssa koordinoidaan esiopetuksen turvallisuustyö kunnan koko turvallisuustyöhön.

5.1 KOULUKULJETUKSET

Esiopetuskuljetus toteutetaan Sonkajärven kunnan koulukuljetusoppaan mukaisesti. Kuljetuksien järjestämisessä pyritään siihen, että kuljetusoppilaille ei jää odotusaikaa.

Lisätietoja koulukuljetuksista löytyy Sonkajärven kunnan perusopetuksen verkkosivuilta.

<https://www.sonkajarvi.fi/fi/varhaiskasvatus-koulutus/perusopetus/yhtenaiskoulu-vuosiluokat-1-6>

5.2 NIVELVAIHEYHTEISTYÖ

Siirtyminen kotoa tai aiemmasta varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja esiopetuksesta kouluun ovat lapsille tärkeitä elämänvaiheita. Onnistunut siirtyminen edistää lapsen turvallisuuden tunnetta ja hyvinvointia sekä heidän kasvu- ja oppimisedellytyksiään. Opetuksen järjestäjä luo yhteistyön ja tiedon siirron käytänteet, joiden avulla lasten siirtyminen kotoa tai aiemmasta varhaiskasvatuksesta esiopetukseen

ja sieltä perusopetukseen tapahtuu mahdollisimman joustavasti lasten kasvua ja oppimista tukevalla tavalla. Tavoitteena on, että opetuksen, oppimisen tuen sekä opiskeluhuollon järjestämisen kannalta keskeinen tieto siirtyy lapsen siirtyessä yksiköstä toiseen tai koulutusasteelta toiselle. Tiedon siirrossa noudatetaan voimassa olevia säännöksiä. Esiopetuksen tai perusopetuksen siirtymävaiheissa ja erityisesti poikkeuksellisesta aloittamisajankohdasta päätettäessä hyödynnetään aikaisempien ja tulevien opettajien asiantuntemusta lapsen kasvun ja oppimisen etenemisestä ja tukemisesta.

Sonkajärvellä lapsen siirtyessä varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja esiopetuksesta perusopetukseen on käytäntönä pitää tiedonsiirtopalaveri, jossa lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen kannalta tarpeellinen tieto siirretään lapsen tulevan ryhmän toiminnasta vastaavalle. Vanhemmat voivat halutessaan olla mukana tiedonsiirtopalaverissa. Palaveri järjestetään tarvittaessa moniammatillisena. Tiedonsiirrossa välitetään tarpeellinen tieto lapsen opetuksen järjestämiseksi (esim. tuen järjestämiseksi tarvittavat tiedot) sekä tietoa tulevien opetusryhmien muodostamista varten.

Lapsen siirtyessä varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja esiopetuksesta perusopetukseen järjestetään lapsille ja perheille tutustumiskäynti. Tutustumiskäynnillä lapsi tutustuu tuleviin opettajiin, kavereihin ja toimintaympäristöönsä. Vanhemmat saavat tutustumiskäynnillä tietoa mm. arkipäivän käytännöistä, toiminnan tavoitteista ja sisällöistä.

5.3 POISSAOLOT

Perusopetuslaki velvoittaa huoltajan huolehtimaan lapsensa esiopetusvelvollisuuden suorittamisesta (PoL 26 §). Lähtökohtana on esiopetukseen osallistumisen säännöllisyys. Esiopetuksessa pyritään ennaltaehkäisemään poissaoloja varhaisella puuttumisella, sillä poissaoloilla voi olla negatiivisia seurauksia lapsen hyvinvoinnille ja oppimiselle. Esiopetuksessa poissaoloja seurataan ja niistä keskustellaan lapsen huoltajan kanssa.

Mikäli oppilas ei voi osallistua opetukseen, tulee siitä ilmoittaa esiopetusryhmään. Huoltaja ilmoittaa lapsensa äkillisestä poissaolosta esimerkiksi sairauden takia jo ensimmäisenä poissaolopäivänä.

5.4 RUOKAILU

Lapselle järjestetään esiopetuksessa ohjattu, täysipainoinen maksuton ateria. Ruokailu on tärkeä päivittäinen sosiaalinen oppimistilanne ja siinä kiinnitetään huomiota terveys- ja ravitsemuskasvatukseen ja hyvien ruokailutapojen oppimiseen.

Esiopetuksen ruokailu toteutetaan varhaiskasvatuksen ruokasuositusten mukaisesti.

https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/135907/URN_ISBN_978-952-302-992-7.pdf?sequence=1

Ruokailu tapahtuu joko esiopetuksen tiloissa tai koulun ruokasalissa. Ruokailun järjestämisessä otetaan huomioon lapsen yksilölliset tarpeet ja ravitsemuksellisista tai kulttuurisista syistä johtuvat erityisruokavaliot.

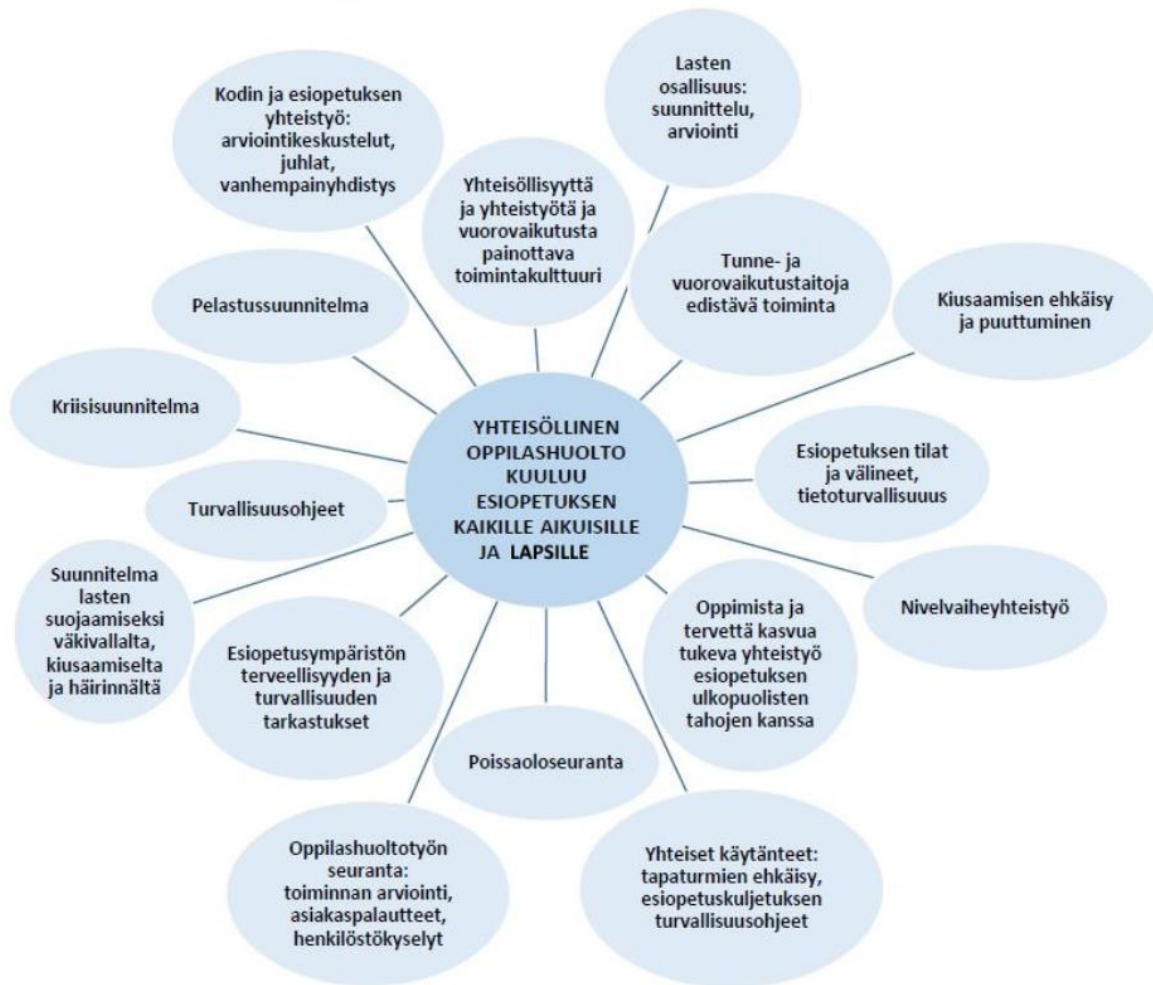
5.5. LÄÄKEHOITO ESIOETUKSESSA

Esiopetuksessa noudatetaan Sonkajärven varhaiskasvatuksen lääkehoitosuunnitelmaa, jonka perustana on sosiaali- ja terveysministeriön vuonna 2021 julkaisema opas Turvallinen lääkehoito:

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-8682-4>

Lapselle ei anneta esiopetuspäivän aikana muita kuin välttämättömiä, lääkärin hänelle määräämiä lääkkeitä. Jokaisesta lyhytaikaisestakin lääkärin määräämästä lääkehoidosta, jota esiopetuksessa toteutetaan, tehdään lääkehoitosuunnitelma yhdessä huoltajien ja varhaiskasvatuksen henkilöstön kanssa lääkärin ohjeita noudattaen.

Yhteisöllisen oppilashuollon toimintamuodot

6. YKSILÖLLINEN OPISKELUHUOLTO

Esiopetuksen yksilökohtaisen opiskeluhuollon tavoitteena on seurata ja edistää lapsen kokonaisvaltaista kehitystä, terveyttä, hyvinvointia ja oppimista. Tärkeää on varhaisen tuen turvaaminen ja ongelmien ehkäisy.

Yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestämiseksi voidaan kutsua tapauskohtaisesti koolle monialainen yksilökohtainen opiskeluhoitotyöryhmä, jossa käsitellään yksittäisen lapsen asioita. Opiskeluhoitollinen tuki kuuluu varhaiskasvatuksenopettajan perustehtävään. Varhaiskasvatuksen opettaja yhdessä varhaiskasvatuksen erityisopettajan kanssa kokoaa ryhmän joko omasta tai muualta tulleesta aloitteesta. Ryhmän kokoamiseksi lapsen huoltajalta pyydetään yksilöity kirjallinen suostumus. Monialaiseen asiantuntijaryhmään kuuluu tapauskohtaisesti mm. seuraavia henkilöitä: varhaiskasvatuksen opettaja,

varhaiskasvatuksen erityisopettaja, koulukuraattori, neuvolan terveydenhoitaja, sosiaalityöntekijä, psykologi. Osallistuminen riippuu enemmän asianosaisuudesta kuin ammattiroolista. Yksilökohtaisen opiskeluhoitoryhmän toiminta perustuu aina huoltajan suostumukseen. Huoltajan kanssa sovitaan siitä, ketkä lapsen asiaa käsiteltäessä ovat paikalla ja miten moniammatillinen opiskeluhoultotyö lapsen asiassa toteutetaan.

Monialaisessa opiskeluhoultotyössä toimitaan monitoimijuuden hengessä, jossa huoltaja ja ammattilaiset toimivat tasavertaisina toimijoina lapsen parhaan tuen etsimiseksi, löytämiseksi ja toteuttamiseksi. Opiskeluhoolto- ja opetushenkilöstön ammattilaisten tehtävänä on tuoda näkemyksensä ja ammatillinen osaamisensa sekä työpanoksensa lapsen esiopetuksen ja hyvinvoinnin parantamiseksi. Tuki toteutetaan sellaisin muodoin ja toimin, jotka huoltajat kokevat lapselleen sopiviksi ja joihin he sitoutuvat.

Lasta koskevan asian käsittelystä asiantuntijaryhmässä laaditaan opiskeluhoultokertomus. Ryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön, joka kirjaa yksilökohtaisen opiskeluhoollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi välttämättömät tiedot opiskeluhoultokertomukseen. Opiskeluhoultokertomuksen tulee sisältää laissa määritellyt asiat. Kertomukseen kirjataan mm. lapsen opiskeluhoollon tarve, suunnitellut ja toteutetut yksilölliset opiskeluhoollon tukitoimet. Kertomus laaditaan jatkuvaan muotoon aikajärjestyksessä eteneväksi. Opiskeluhoultokertomus on salassa pidettävä asiakirja.

Opiskeluhoultoryhmän jäsenillä sekä opettajilla on oikeus pyytää neuvoa tarpeelliseksi katsomiltaan asiantuntijoilta. Neuvoa pyytävä saa ilmaista salassa pidettäviä tietoja ja konsultoida muita asiantuntijoita niin, ettei ilmaise oppilaan nimeä.

On syytä erottaa Perusopetuslakiin (PoL 628/1998, PoL 16a § 1288/2013 ja PoL 17 § 1288/2013) perustuva monialainen oppimisen tuen pedagoginen oppilaskohtaisesti koottava ryhmä. Tämän ryhmän tehtäviin kuuluvat esim. oppilaan kolmiportaisen tuen asiat sekä kurinpitoon ja poissaoloihin liittyvät asiat. Kokoontumiseen ei tarvita yksilöityä kirjallista suostumusta huoltajilta. Sonkajärvellä kaikissa oppilaskohtaisissa tapaamisissa ja tuen suunnittelussa pyritään aktiiviseen yhteistyöhön huoltajan/oppilaan/opiskelijan kanssa.

7. LAPSEN KASVUN JA OPPIMISEN TUKI

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa käytetään perusopetuslain mukaisesta oppimisen ja koulunkäynnin tuesta esiopetukseen paremmin sopivaa nimitystä kasvun ja oppimisen tuki.

Perusopetuslain mukaan lapsella on oikeus saada esiopetuksen opetussuunnitelman mukaisen opetuksen ohella riittävää oppimisen tukea. Tuen tarve voi vaihdella vähäisestä vahvempaan tai lapsi voi tarvita useita tukimuotoja yhtä aikaa. Esiopetuksen antama tuki riippuu tuen tarpeen laadusta ja laajuudesta.

Tuen tarpeen varhaiseksi havaitsemiseksi lapsen tilannetta tulee seurata ja aloittaa tuen antaminen heti, kun siihen ilmenee tarvetta. Yhteistyö lapsen huoltajan kanssa on tärkeää sekä tarpeiden selvittämisen, että tuen suunnittelun ja onnistuneen toteuttamisen kannalta. Lapsen saaman tuen tulee olla joustavaa, pitkäjänteisesti suunniteltua ja tuen tarpeen mukaan muuttuvaa. Tukimuotoja käytetään sekä yksittäin että yhdessä toisiaan täydentävinä. Tukea annetaan niin kauan ja sen tasoisena kuin se on tarpeellista. Kasvun ja oppimisen tuen kolme tasoa ovat yleinen, tehostettu ja erityinen tuki.

Yleinen tuki

Yleinen tuki on ensimmäinen keino vastata lapsen tuen tarpeeseen. Tämä tarkoittaa yleensä yksittäisiä pedagogisia ratkaisuja sekä ohjaus- ja tukitoimia, joilla tilanteeseen vaikutetaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa osana esiopetuksen arkea. Yleistä tukea annetaan heti tuen tarpeen ilmetessä, eikä tuen aloittaminen edellytä erityisiä tutkimuksia tai päätöksiä. Tuen tarpeen kasvaessa oppilaan tulee saada tehostettua tukea.

Tehostettu tuki

Tehostettu tuki on vahvempaa ja pitkäkestoisempaa ja silloin on käytössä useampia tukimuotoja. Tehostetun tuen aloittaminen, järjestäminen ja tarvittaessa palaaminen takaisin yleisen tuen piiriin käsitellään pedagogiseen arvioon perustuen moniammatillisesti yhteistyössä oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa. Tehostetun tuen toteuttamisen suunnitelma kirjataan lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmaan (LEOPS).

Eriytinen tuki

Eriytistä tukea annetaan niille lapsille, joiden kasvun, kehityksen ja oppimisen tavoitteiden saavuttaminen ei toteudu riittävästi tehostetun tuen keinoin. Eriytiseen tukeen siirtyminen tapahtuu sivistystoimen esimiehen tekemällä pedagogiseen selvitykseen perustuvalla hallintopäätöksellä. Eriytinen tuki muodostuu erityisopetuksesta ja muusta lapsen tarvitsemasta, perusopetuslain mukaan annettavasta tuesta. Eriytisopetus ja lapsen saama muu tuki muodostavat järjestelmällisen kokonaisuuden. Eriytisen tuen

toteuttamisen suunnitelma kirjataan lapsen henkilökohtaiseen opetuksen järjestämistä koskevaan suunnitelmaan (HOJKS).

8. ESIOPETUKSEN OPISKELUHUOLLON TOIMIJAT

Huoltajat ja lapsi

Huoltaja vastaa lapsen kasvatuksesta ja huolenpidosta sekä huolehtii lapsen esiopetukseen osallistumisesta. Huoltajien osallisuutta tuetaan ja mielipiteitä kuullaan lapsen yksilökohtaisen opiskeluhuollon toteuttamisessa. Lapsen osallisuus, omat toiveet ja mielipiteet otetaan huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä, kehitystasonsa ja edellytystensä mukaisesti. Vuorovaikutus on avointa, kunnioittavaa ja luottamuksellista.

Varhaiskasvatuksen opettaja

Varhaiskasvatuksen opettajalla on vastuu siitä, että lapsiryhmän ja sen jokaisen lapsen erilaiset lähtökohdat otetaan opetuksessa huomioon. Opetustyöhön liittyy myös ohjauksellisia ja opiskeluhuollollisia tehtäviä. Tuen tarpeen arviointi ja tarvittavan tuen suunnittelu, toteutus ja arviointi kuuluu varhaiskasvatuksen opettajan työhön. Varhaiskasvatuksen opettaja tekee yhteistyötä huoltajien ja esiopetustiimin kanssa tukitoimien suunnittelussa ja toteutuksessa. Lapsen tarvitessa muiden yksilöllisen oppilashuollon toimijoiden palveluja, varhaiskasvatuksen opettaja keskustelee lapsen huoltajien kanssa ennen yhteydenottoa toimijoihin.

Varhaiskasvatuksen erityisopettaja

Varhaiskasvatuksen erityisopettaja ohjaa tuen asioissa muuta varhaiskasvatuksen henkilöstöä. Hän kartoittaa lasten tukitoimien tarvetta ja järjestää tarvittavaa tukea yhteistyössä vanhempien, varhaiskasvatuksen henkilöstön, eri alojen asiantuntijoiden ja sidosryhmien kanssa.

Tavoitteena on lapsen tuen tarpeen mahdollisimman varhainen tunnistaminen, tuen tarpeen arviointi, tuen järjestäminen, mahdollisiin jatkotutkimuksiin ohjaaminen sekä monialainen yhteistyö.

Koulukuraattori ja koulupsykologi

Koulukuraattori on kouluissa työskentelevä sosiaalialan asiantuntija. Sonkajärvellä esi- ja perusopetuksessa toimii yhteinen kuraattori. Kuraattorin tekemän työn tarkoituksena on järjestää oppilaille riittävä tuki ja ohjaus sekä muut tarpeelliset toimet koulunkäyntiin ja oppilaiden kehitykseen liittyvien sosiaalisten ja psyykkisten vaikeuksien poistamiseksi sekä koulun ja kotien välisen yhteistyön kehittämiseksi.

Koulukuraattori työskentelee Sonkajärvellä pääasiassa kouluilla, mutta on tarvittaessa myös esioppilaiden käytettävissä, samoin kuin koulupsykologi. Kuraattorin ja koulupsykologin kanssa tehtävä yhteistyö korostuu esi- ja alkuopetuksen nivelvaiheessa.

Neurolapsykologi

Neurolapsykologi auttaa lasta ja perhettä lapsen oppimiseen, kasvuun ja kehitykseen liittyvissä kysymyksissä. Neurolapsykologi arvioi lapsen kehitystä yhteistyössä vanhempien ja esiopetushenkilöstön kanssa. Neurolapsykologi konsultoi, antaa ohjausta, neuvontaa ja lyhyitä tukijaksoja sekä suosittaa tarvittaessa tarkempia tutkimuksia ja tukitoimia.

Terveydenhoitaja

Terveydenhoitajan tehtäviin kuuluvat lasten terveyden ja hyvinvoinnin sekä oppimisen edistäminen ja tukeminen, kasvun ja kehityksen seuraaminen, määrääikaisten ja laajojen terveystarkastusten järjestäminen ja toteuttaminen sekä tarvittaessa tarkastuksista poisjäävien tuen tarpeen selvittäminen, perheen hyvinvoinnin selvittely ja vanhempien tukeminen, lapsikohtainen yhteistyö vanhempien ja opettajien kanssa, rokotuksista huolehtiminen ja terveysneuvonta. Terveydenhoitajat tekevät lapsen yksilöllisen tarpeen mukaista yhteistyötä muiden oppilashuollon toimijoiden kanssa.

Koulupsyykkari

Koulupsyykkarit ovat psykiatrisia sairaanhoitajia, joiden tehtävänä on ennalta ehkäistä lasten ja nuorten mielenterveysongelmia. Lisäksi he voivat tehdä hoidon tarpeen arvion tai ohjata lapsen oikeaan palveluun. Psykkarit toimivat koulun arjessa nopeasti ja matalalla kynnyksellä. He tekevät yhteistyötä kodin ja koulun aikuisten välillä, mutta myös yksilöllisesti lasten kanssa.

Yhteistyö esiopetuksen ulkopuolisten palvelujen ja yhteistyökumppaneiden kanssa

Esiopetus tekee yhteistyötä lapsen ja huoltajien yksilöllisen tarpeen mukaan myös lastensuojelun ja perhesosiaalityön kanssa. Yhteistyötä tehdään myös lapsen terapeuttien kanssa (mm. puhe- toiminta- ja fysioterapeutit). Terapeutit kutsutaan tarvittaessa mukaan opiskeluhoitopalaveriin.

9. OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMAN TOTEUTTAMINEN JA SEURAAMINEN

Opiskeluhooltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen ovat osa opetuksen järjestäjän sisäistä valvontaa. Opetuksen järjestäjä vastaa opiskeluhoollon kokonaisuudesta ja valvonnan toteutumisesta yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen viranomaisten kanssa.

Esiopetuksessa opiskeluhoollon toteutumista seuraa koko yksikön henkilöstö. Esiopetuksen opiskeluhoollon suunnitelma on osa esiopetuksen lukuvuosisuunnitelmaa ja sen toteutumisen arviointi tapahtuu lukuvuosisuunnitelman laadinnan yhteydessä.

Opiskeluhooltosuunnitelman lisäksi esiopetusryhmissä tulee olla seuraavat asiakirjat. Osa asiakirjoista voi olla yhteisiä muun perusopetuksen kanssa.

1. Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä
2. Toimintasuunnitelma äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa (kriisisuunnitelma)
3. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma
4. Pelastussuunnitelma

10. OPISKELUHUOLTOA OHJAAVAT KESKEISIMMÄT LAIT

1. Hallintolaki (434/2003)
2. Tietosuojalaki (1050/2018)
3. Kansanterveyslaki 14§ (66/1972), laki kansanterveyslain muuttamisesta (626/2007)
4. Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999) 22,23,24,29 §
5. Lastensuojelulaki 7 §,8 §,9 §,25 § (417/2007)
6. Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986)
7. Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014)
8. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2014)
9. Perusopetuslaki 29 §, 31a §, 36 g §, 40 §, 41a §, 42 §, 43 § (1288/2013)
10. Varhaiskasvatuslaki (540/2018)
11. Suomen perustuslaki 6 §, 10 §, 19 §, 22 §
12. Terveystoimintalaki (1326/2010)
13. Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja oppilasterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta (380/2009)
14. Pelastuslaki (379/2011)

ESIOPETUSYKSIKKÖKOHTAISET TIEDOT

Yksikkökohtaiset seuraavaa lukuvuotta koskevat opiskeluhuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä koskevat tiedot laaditaan vuosittain keväällä.

Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista

Esiopetuksen toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhuollon edistämiseksi

Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi (yksilökohtainen opiskeluhoito)

Yhteistyön järjestäminen lasten ja heidän perheidensä sekä esiopetuksessa työskentelevien ja muiden lasten hyvinvointia tukevien tahojen kanssa

Suunnitelmat lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä, kriisisuunnitelma, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma, pelastussuunnitelma.

OHJEITA LOMAKKEEN TÄYTTÄMISEEN

Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista

Käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista ilmoitetaan kaikkien opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten (ikäryhmälle tarkoitettut neuvolapalvelut sekä kuraattori- ja psykologipalvelut).

Esiopetuksen toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhuollon edistämiseksi

- yhteisöllisen opiskeluhuollon toimintatavat esiopetuksessa
- esiopetusyksikkökohtaisten opiskeluhoitoryhmien johtaminen, kokoonpano ja toimintatavat

Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi (yksilökohtainen opiskeluhoito)

- lapsen ohjaaminen opiskeluhoitopalveluihin (ikäryhmälle tarkoitettut neuvolapalvelut, kuraattori- ja psykologipalvelut)
- yksittäisen lapsen tueksi koottavan monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen, huoltajan suostumuksen hankkiminen ja työskentelyyn osallistuminen
- opiskeluhoitokertomusten laatiminen, säilytys ja vastuuhenkilön nimeäminen opetuksen järjestäjän opiskeluhoitorekisterille
- lapsen erityisruokavalion tai lääkityksen ilmoittamisen käytänteet esiopetuksessa

Yhteistyön järjestäminen lasten ja heidän perheidensä sekä esiopetuksessa työskentelevien ja muiden lasten hyvinvointia tukevien tahojen kanssa

- lasten, huoltajien, esiopetuksen henkilöstön ja opiskeluhoitopalvelujen osallisuus opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelman laatimisessa ja yhteisöllisen opiskeluhuollon toteuttamisessa
- esiopetuksen ja muun henkilöstön perehdytys ja osaamisen varmistaminen yhteisöllisessä työssä
- opiskeluhuollon moniammatillinen yhteistyö tehostetun ja erityisen tuen sekä sairaalaopetuksen yhteydessä
- yhteistyö esiopetuksen ja muiden lasten hyvinvointia tukevien tahojen kanssa kuten perheneuvola, lastensuojelu ja erikoissairaanhoido
- yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhuollon periaatteista ja toiminnasta tiedottaminen lapsille, huoltajille, henkilöstölle ja yhteistyötahoille

Suunnitelmat lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä kriisisuunnitelma